

תוצאות חיים

שיעורו השבועי של מרן הגאון רבי **יצחק רצאבי שליט"א** - פוסק עדת תימן
הנמסר בביתו מידי ליל שישי לבחורי הישיבות הקדושות
יוצ"ל ע"י מוסדות יד מהרי"ץ

משלחן מלכים

מתורת מרן שליט"א

ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים (שמות א' י"ז)

הגמרא בסוטה (דף י"א ע"ב) אומרת, ולא עשו כאשר דבר וכו, 'להן מבעי ליה. ארביי ברי"ח מלמד שתבען לדבר עבירה ולא נתבעו. ותחיינן את הילדים, תנא לא דיין שלא המיתו אותם, אלא שהיו מספקות להם מים ומזון.

וזה פלא עצום, מה הקשר בין הדברים. פרעה רוצה להרוג את הילדים, ומה זה נותן לו שהוא תובע אותן כעת לדבר עבירה?

וחושבני כי התשובה לכך פשוטה. כיצד פרעה רצה להשיג את מטרותו, דבר משונה ואכזרי שכעת יהרגו את הילדים התינוקות? לכן הוא רצה לעשות אותן מלכות בכדי שכעת יהיה להם כבוד גדול ועי"י הם יסכימו להרוג את הילדים.

ולפי"ז גם מובן למה פרעה לא השתולל, שהרי הם לא שמעו לו, כי כתוב שרק לא נתבעו, משמע שהוא העלים עין כי בעצם לא זאת היתה המטרה שלו, אלא רצה להתנהג כמו יפה נפש ולא להראות את האכזריות שלו בהריגתם.

ומובן לפי דרשת חז"ל זו למה כתוב שלא עשו בשב ואל תעשה, ואח"כ פרעה אומר מדוע עשיתן. ולכאורה מה עשו, הרי הם רק לא הרגו. אלא דייקו מכאן חז"ל שבתחילה הכוונה שלא עשו, שלא נתבעו לעבירה.

אולם מה שחז"ל באים ואומרים שותחיינן את הילדים, הכוונה שהיו מספקות להם מים ומזון, זה מניין.

אלא שלכן יש אתנחא לפני ותחיינן את הילדים, שכאורה אין כאן מקום לאתנחא, כי זה המשך העניין. ולמדו מכאן חז"ל שלא רק שלא הרגו, ובזה החיו את הילדים, אלא בגלל שפרעה גזר דבר כזה הן השתדלו ועשו לצד ההיפוך, לספק להם מים ומזון) כדי שלא יחשדו בהן, כמבואר במפרשים).

(מתוך שערי יצחק שמות התשע"ד)

בשבוע הבא השיעור יוקדם ליום רביעי בלנ"ד.

הדבר העורך

ידוע מאמר אבותינו
הקדושים, מפי רב ולא
מפי כתב, שפירושו
שצוקר הצטיה היא
מכת הקבלה מהרב
ולא מדברים
הכתובים, כי הדברים
הכתובים יכולים
להתפרש בכמה
אופנים, וצ"י הרב
הוא יכול להבין מהי
כוונת הכתוב.

וצ"ל כן בצוקר
דברים המהוים יסוד
הבנה לכל החיים בין
ההלכה ובין הדעת
תורה ובין המסורת,
יש להבין אצל חכם
מוסאק שיבאר לו את
הכתוב, וכך יוכל
לבנות על זה את
צוקר יסודו כל החיים.
ומי לנו מוסאק מארן
פ"ט"א, אבר בין
מסקובי בפירוש
מנהגי אבותינו נ"ת
לו חוה מן השמים,
מתנה לנו, להבין
ולדעת לעומקן של
דברים ולישר
המסילות.

הבחורים מתבקשים לדייק
בהגעה בשעה 10:45,
ובציאה עד השעה 12:00,
ולא להתעכב יותר מזה.

לתרומות
0527180710

לעילוי נשמת שלום בן יוסף ז"ל, נלב"ע כ"ב כסלו התשס"ז בשי"ח.
לרפואת מזל בת והב תחי', ואסנת בת אורן תחי'. ולחזרה בתשובה לרועי בן אורן

ס השיעור השבועי ס נמסר בליל שישי עשי"ק פרשת ויחי

ביאור טעם תקנת רבי אבהו לתקוע תשר"ת תש"ת ותר"ת

הגמרא (ר"ה לד (אומרת, אתקין רבי אבהו בקסרי תשר"ת. מה נפשך, אי ילולי יליל לעביד תר"ת, ואי גנוחי גנח לעביד תש"ת. מספקא ליה אי גנוחי גנח אי ילולי יליל. מתקיף לה רב עזרא, ודלמא ילולי הוה וקא מפסק ג' שברים בין תרועה לתקיעה. דהדר עביד תר"ת. מתקיף לה רבינא, ודלמא גנחי הוה וקא מפסקא תרועה בין שברים לתקיעה. דהדר עביד תש"ת. אלא רבי אבהו מאי אתקין. אי גנוחי גנח הא עבדיה, אי ילולי יליל הא עבדיה. מספקא ליה וכו'.

בספר אמונת חכמים אומר בטעם התקיעות שחוץ מהטעם הפשוט לעורר בתשובה, נמצא בה טעם אחר מקובל מהחכמים נשגב מאוד. כי אם רק לפי הטעם הראשון קשה למה נצטוונו ט' תקיעות ולא יותר, ולמה שופר של פרה פסול, וכי לא מעורר .

(וכן בטעם הנחת תפילין שאם הסיבה היא רק שנזכור עול מצוות וכו', למה יש ד' בתים דוקא וכו'. 'אלא חייב להיות שיש עוד טעמים חיצוניים. ובזה הוא מסביר את מחלוקת רש"י ור"ת בסדר הנחת פרשיות התפילין שהרי איך פתאום נהיה מחלוקת, והרי מה הניח ר"ת בקטנותו. וכן בתקיעות, כתוב בתורה יום תרועה, ואיך התחיל הויכוח.

הרמב"ם (כתב) בפ"ג מהלכות שופר, (שתרועה האמורה בתורה נסתפק לנו בה לפי אורך השנים ורוב הגלות ואין אנו יודעים היאך היא, אם היא היללה וכו', לכך אנו עושים הכל.

ורב הא"י גאון אומר שמדין תורה יוצאים בכל קול תרועה. והיו מקומות שעושים כך והיו מקומות שעושים כך. ומה שכתוב בגמרא דפליגי, זה לא שהיה מחלוקת, אלא שהיה נראה מחלוקת בעיני בני אדם. אבל באמת כולם מודים לכולם. וראיה שיש בגמרא לפני כן מחלוקת בין המשנה לברייתא. ורבי אבהו תיקן שלא יראה מחלוקת ומנהג הדיוטות.

וכן הריטב"א אומר דבר נפלא, שהטעם שעושים במוסף ט' תקיעות ולא ל', 'הוא כדי להודיע שכל התקיעות אמת, שביחד הם ט', 'ולא מכל אחד ט'.

אבל היה קשה לי הרבה זמן למה רבי אבהו עשה כאן חידוש, לתקוע הכל ביחד, תשר"ת, שאף אחד לא עשה את זה, אלא או תש"ת או תר"ת.

בזוה"ק פרשת פנחס) דף רלא (כתוב דבר מעניין מאוד, שב 'מי ר"ה הם כנגד דין עליון - קשה, ודין תחתון - רפה. ולכן צריך גם יללה - כנגד דין חזק, ושברים - כנגד דין רפה. והבבליים לא יודעים סוד זה, רק שבכל אופן הם עושים את שניהם. ובמפרשים ביארו שהכוונה על תקנת אבי אבהו.

וצריך להבין כאן משהו. שרבי אבהו הרי היה בארץ ישראל בקיסרי באותו זמן, ולמה בזוהר אומרים שהבבליים לא יודעים, והרי רבי אבהו שתיקן את התקנה היה באר"י וכנראה ידע את הטעם.

המאירי אומר שיש מדקדקים בביאור ה'לשונות ברכת האל הרב אחר קריאת מגילת אסתר, שהם כנגד ה' המגילות. וכתב שאין הדברים נראים. וזה משום שלכאורה מה קשורים שאר המגילות לכאן.

אלא אני חושב שיש כאן חידוש גדול. שהזהור אומר שרבי אבהו ידע את הסוד, רק שהאמוראים הבבליים שדנו בדבריו לא ידעו את הטעם האמיתי שכתב הזוה"ק.

וא"כ יוצא שרב האיי גאון פירש רק את תש"ת ותר"ת, שהם היו בקהלות ישראל. ומה שתקן מחדש בי אבהו לא ביאר, ואת החלק הזה הוא חייב להסביר כמו הזוהר.

והרמב"ם שכתב שזה מאורך הגלות לא הלך בדרכו של רב האיי גאון, אלא שאנו מסופקים איך צריך לעשות.

ביביע אומר) ח"א סימן ל"ו (כתב שמרן הש"ע פסק כהרמב"ם. אבל אני לא חושב שזה דעת מרן. כי לשונו של מרן הוא שנסתפק לנו, ולא הוסיף את המשך דברי הרמב"ם שזה מרוב הגלות. וא"כ יוצא שהוא כתב רק את מה שכתוב בגמרא, שנסתפק לנו, ומה שביאר רה"ג בגמרא יוכל להתפרש בש"ע.

ועפ"י ביאור זה של רה"ג מבאר בספר אמונת חכמים מה שמובא בספרים להתודות בלחש בין תשר"ת לתש"ת ובין תש"ת לתר"ת, שמשום שכבר יצא ידי"ח בתשר"ת יכול לעשות הפסק לתש"ת ולתר"ת. וכן מבואר בזה למה עושים תקיעה בין סדר לסדר, שאם זה ספק קשה למה לא עושים תשרתשתר"ת.

ומבואר שמשה רבינו ידע את הסוד הזה, ולא פרסם להמון, כי מספיק ט' תקיעות הכרחיות, כי לא כל אדם זוכה לעשות לפנים משורת הדין, כי התורה לא נתנה במדת חסידות. ורבי אבהו תקן את זה והסתיר ולא גילה את הטעם או שאמר טעם אחר.

השלמה לעניין ה'לשונות בברכת האל הרב

המאירי אומר שיש מדקדקים בביאור ה'לשונות ברכת האל הרב אחר קריאת מגילת אסתר, שהם כנגד ה' המגילות. וכתב שאין הדברים נראים. וזה משום שלכאורה מה קשורים שאר המגילות לכאן.

אלא אולי יהיה תירוץ לסברת הר"ן, שברכת הרב לא קשורה למגילה. ולכן שייך להוסיף עוד עניינים זהים לברכה זו, וכמו מי שאומר שה'לשונות הם כנגד ה' העמלקים וכו'. אבל אפשר לדחות שמשמע שעניין המגילות קשור למגילה.

והאמת שיש דבר כזה בס"ת, שבברכת אשר נתן לנן אומרים, וחיי עולם נטע בתוכינו, שזה על תורה שבע"פ, ואף שקוראים בתורה שבכתב. ואפשר לחלק, שבס"ת זה כדי שלא יאמרו שיש רק תורה שבכתב ואינו שייך במגילות.

(ומה שבכלל לא מברכים על שאר המגילות כש"כ במסכת סופרים, אומרים הפוסקים שזה משום שלא קוראים מתוך ספרים כשרים. ולכן גם האשכנזים שקוראים ע"פ הגר"א מתוך קלף לא מברכים ברכה ראשונה.)

ובכדי ליישב את קושיית המאירי, יש לשאול, שברכת הרב את ריבנו זה ברכה על נס, ומה קשור לשאר המגילות. והתירוץ ע"ז, שגם בהם רמוז גאולה. בשה"ש הרבה בעניין הגלות והגאולה. וכן ככולם יש משהו.

ובעיקר דעת הר"ן שברכה זו אינה על המגילה, יש גם ציץ אליעזר שמבאר מנהג שכל הקהל מברכים ברכה זו יחד, שהוא משום שברכה ראשונה רק החזן מברך משום שיש לו מגילה כשרה וע"י הם יוצאים, אבל ברכה חרונה שאינה של המגילה חזרו כולם לברך.

והאמת שיש דבר כזה בס"ת, שבברכת אשר נתן לנן אומרים, וחיי עולם נטע בתוכינו, שזה על תורה שבע"פ, ואף שקוראים בתורה שבכתב. ואפשר לחלק, שבס"ת זה כדי שלא יאמרו שיש רק תורה שבכתב ואינו שייך במגילות.

(ומה שבכלל לא מברכים על שאר המגילות כש"כ במסכת סופרים, אומרים הפוסקים שזה משום שלא קוראים מתוך ספרים כשרים. ולכן גם האשכנזים שקוראים ע"פ הגר"א מתוך קלף לא מברכים ברכה ראשונה.)

ובכדי ליישב את קושיית המאירי, יש לשאול, שברכת הרב את ריבנו זה ברכה על נס, ומה קשור לשאר המגילות. והתירוץ ע"ז, שגם בהם רמוז גאולה. בשה"ש הרבה בעניין הגלות והגאולה. וכן ככולם יש משהו.

ובעיקר דעת הר"ן שברכה זו אינה על המגילה, יש גם ציץ אליעזר שמבאר מנהג שכל הקהל מברכים ברכה זו יחד, שהוא משום שברכה ראשונה רק החזן מברך משום שיש לו מגילה כשרה וע"י הם יוצאים, אבל ברכה חרונה שאינה של המגילה חזרו כולם לברך.

והאמת שיש דבר כזה בס"ת, שבברכת אשר נתן לנן אומרים, וחיי עולם נטע בתוכינו, שזה על תורה שבע"פ, ואף שקוראים בתורה שבכתב. ואפשר לחלק, שבס"ת זה כדי שלא יאמרו שיש רק תורה שבכתב ואינו שייך במגילות.

(ומה שבכלל לא מברכים על שאר המגילות כש"כ במסכת סופרים, אומרים הפוסקים שזה משום שלא קוראים מתוך ספרים כשרים. ולכן גם האשכנזים שקוראים ע"פ הגר"א מתוך קלף לא מברכים ברכה ראשונה.)

ובכדי ליישב את קושיית המאירי, יש לשאול, שברכת הרב את ריבנו זה ברכה על נס, ומה קשור לשאר המגילות. והתירוץ ע"ז, שגם בהם רמוז גאולה. בשה"ש הרבה בעניין הגלות והגאולה. וכן ככולם יש משהו.

ובעיקר דעת הר"ן שברכה זו אינה על המגילה, יש גם ציץ אליעזר שמבאר מנהג שכל הקהל מברכים ברכה זו יחד, שהוא משום שברכה ראשונה רק החזן מברך משום שיש לו מגילה כשרה וע"י הם יוצאים, אבל ברכה חרונה שאינה של המגילה חזרו כולם לברך.

והאמת שיש דבר כזה בס"ת, שבברכת אשר נתן לנן אומרים, וחיי עולם נטע בתוכינו, שזה על תורה שבע"פ, ואף שקוראים בתורה שבכתב. ואפשר לחלק, שבס"ת זה כדי שלא יאמרו שיש רק תורה שבכתב ואינו שייך במגילות.

(ומה שבכלל לא מברכים על שאר המגילות כש"כ במסכת סופרים, אומרים הפוסקים שזה משום שלא קוראים מתוך ספרים כשרים. ולכן גם האשכנזים שקוראים ע"פ הגר"א מתוך קלף לא מברכים ברכה ראשונה.)

טעמי המנהגים

צורת עיטוף הטלית הנכון

נאמר בתורה גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה, ולא נתפרש היטב בדברי חז"ל איך וכמה יכסה הבגד את גופו, ונחלקו בזה גדולי הפוסקים הראשונים.

ולהלכה קי"ל דבין דרך עטיפה) ט"ג (וביל דרך לבישה) לבוש העשוי כמדת גוף, ט"ק (מקיימים מצות טלית וי"א דסגי בכיסוי כל דהו. ועטיפה היינו שהטלית מכסה את ראשו גופו וזרועותיו וכל צדדי גופו. זהו דעת רוב הראשונים ופסק מרן הש"ע.

ושיטת הגאונים שצריך עטיפה גמורה כעטיפת ישמעאלים, דהיינו גם להשליך כנפות צד ימין סביב צוארו לאחורי כתף שמאל, והאר"י הסכים לשיטה זו. ונראה שאף הם מודים שאין צריך לכסות גם פיו וראש חטמו וכן היו נוהגים בני אשכנז מקדם.

מכל האמור נלמד שבאופן שמגביהים כל צדדי רוחב הטלית על הכתפיים מכאן ומכאן, ואינו משתלשל על זרועותיו, אין זה נחשב עיטוף כלל לכ"ע, כי אז אין הטלית מקפת את צדדי גופו, ולכן גם דרך לבישה אינו אמנם העיטוף הנהוג והמקובל בקהלותינו הוא העיטוף המובחר והעיקרי לכ"ע, כי בכל רגע שהוא מעוטף כך הרי הוא מקיים מצות עשה דציצית. מלבד שהוא גם מביא לידי הכנעה יתירה ויראת שמים יותר מכל עיטוף אחר. ויש ראיות נצחות לעיקר סגנון עטיפתינו מהש"ס והראשונים, ושכן התעטפו הקדמונים בכל קהלות ישראל.

(מתוך ספר עטיפת ציצית כהלכתה להרה"ג משה רצאבי שליט"א)

שימוש חכמים

שו"ת שנשאל מרן שליט"א

ש. אשה הקוראת את שמע, האים צריכה לחזור ה'אלהיכם אמת, כי הלא הטעם לכך כדי להשלים רמי"ח איברים, ולאשה יש רק רי"ב איברים. ת. גם האשה תחזור לומר שלשת התיבות ה'אלהיכם אמת.

ש. איך יש לנהוג הלכה למעשה בדין מי שלא כיון באבות. ת. בעיקר הדין נקטינן שאינו חוזר, כדעת הרמ"א. ואע"ג דבכל דוכתא אזלינן בתר מרן, מ"מ כאן לא נהגו כדבריו.

ש. כיצד יש לנהוג למעשה בדין שפסק מרן שבשם הוי"ה ב"ה צריך לכוין פירוש קריאתו וכתובתו, ומאידך לדעת הגר"א כונה זו בענין דוקא בפסוק ראשון, אבל בשאר מקומות אי"צ לכוין אלא פירוש קריאתו. ת. בכל ברכה שמברך האדם, בכל פעם שמוכר שם אדנות הנכתב הוי"ה, ראוי לו לכוין לכתחילה מלבד פירוש קריאתו גם כונת כתיבתו, וביותר יתאמץ בזה בפסוק שמע ישראל.

ש. האים עדיף להתפלל ביחידות בכובע וחליפה ללא מנין מאשר להתפלל במנין ללא כו"ח. ת. פשוט וברור שהדין בהיפך שעדיף להתפלל במנין גם אם הוא ללא כו"ח) כגון שרואה שהציבור עומדים כבר להתפלל ואין לו שם כו"ח, (מאשר להתפלל בכו"י ללא מנין.

בברך לידידינו הנעלה יד ימינו של מרן שליט"א, רב פעלים לתורה ולתעודה, הלא הוא הרב שילה יגאלי שליט"א, ראש מוסדות יד מהרי"ץ, הפועל ללא יאות כל השנה לטובת בני קהילותינו ברוחניות ובגשמיות. יהי רצון מלפני המקום ב"ה שתשרה שכינה במעשה ידיו, להגדיל תורה ולהאדירה.